

Akwụkwọ Daniel—Nọmba Otu Nari na Asaa

Akụkọ Amụma: Site n'aka Jeroboam ruo n'aka Josaya na Mweghachi nke Uzọ Ochie

Jeff Pippenger
2024-02-29

N'afọ 1844, ndị Protestant nke United States si na mmeghari Millerite puo ma were onodu amuma ha dika ada Babilon, dika e gosiri ya n'udi Jeroboam guzobere usoro ofufe aghugho mgbe ebo iri ya nke ugwu kewapuru onwe ha n'alaeze ndida nke Juda. Umụ ehi oiaedo abuo Jeroboam, otu n'obodo Betel (nke putara "ulo Chineke"/Nzuko-nsọ), nke ozokwa na Dan (nke putara ikpe/Ochichi) nochiri anya usoro ugha nke Nzuko-nsọ na Ochichi nke na-anochi United States anya n'udi amuma. E ji otu nhazi ahụ e debere n'ezin nupuisi Eron kpa ihen nile mejuputara usoro aghugho Jeroboam nke nzuko-nsọ na ochichi. Ya mere, usoro ofufe aghugho Jeroboam bu oiyi nke usoro ofufe aghugho Eron.

Usoro ugha Jeroboam nochiri anya usoro ofufe nke Protestantism kwadoro mgbe o kewapuru onwe ya n'ebe mmeghari nke mmuo ozi mbu no ma buru ada, ma o bu oiyi nke anu ohia Rom nke papacy. N'oge e guzobere usoro ugha Jeroboam ahụ n'onwe ya, otu onye amuma si Juda bilara chee ihu ebe ichuaja ya na usoro ofufe ugha ya. N'afọ 1844, n'oge mmalite nke oru Protestantism nke dapuru n'ezin okwukwe n'itoputa usoro ofufe a na-anochi anya di ka ada Rom, ndi Millerite, site n'okwukwe, banyere n'Ebe Kachasi Nso nke ebe nsọ nke eluigwe ma mata Sabbath, ma si otu a nochite anya iba mba amuma nye umu nwanyi Rom, ndi horo iga n'ihu idebe akara nke ikike Rom—ofufe Sode.

Onye-amuma nke Juda, onye chere Jeroboam ihu, n'ebe ahụ na n'oge ahụ kwa, kwuputara amuma.

O wee tikuo megide ebe-ichu-aja ahụ n'okwu nke Onyenweanyi, si, O ebe-ichu-aja, ebe-ichu-aja, otu a ka Onyenweanyi kwuru; Lee, a ga-amu nwa nye ulo Devid, aha ya bu Josaya; o ga-achukwa n'elu gi ndi nchujaja nke ebe ndi di elu, ndi na-esure gi ihe nsure-isi uto, a ga-esurekwa okpuku umu mmadu n'elu gi. O nyekwara ihe-iribama n'ubochi ahụ, si, Nke a bu ihe-iribama nke Onyenweanyi kwuru; Lee, ebe-ichu-aja ahụ ga-agbawa, ntu nke di n'elu ya ga-awusakwa. 1 Ndi Eze 13:2, 3.

Amuma ahụ gunyere ime ugboro abuo nke okwu ahụ bu "ebe ichuaja." Ime ugboro abuo nke otu okwu ma o bu nkebiokwu n'amuma na-anochi anya ihe nochianya nke ozi nke mmuo ozi nke abuo, si otu a na-akowaputa afọ 1844, mgbe mmuo ozi nke abuo bjarutere ma Protestantism dara, buru ada Babilon. N'otu oge ahụ, onye amuma ahụ nyere ihe iriba ama, dika ndi Millerite n'afọ 1844 matara ihe iriba ama nke Sabbath. Dika Jeroboam siri iyi onye amuma ahụ egwu n'amaokwu ndi na-esonu, aka ya kponwuru akponwu, si otu a na-ezo aka n'akara Babilon nke a na-amanye mmadu n'egedege ihu ma o bu n'aka, nke mgbe a natara ya n'uzo ime mmuo na-eme ka mmadu buru onye nkwaru ruo mgbe ebighi ebi.

Maka ebumnuche nke omumu a, anyi na-atule amuma ahụ onye amuma kwuru, nke na-akowa na “a ga-amu nwa n’ulo Devid, Josaya bu aha ya; ma n’elu gi ka o ga-achụ aja ndi nchuaàjà nke ebe di elu, bu ndi na-esure gi ihe nsure oku na-esi isi utu; a ga-akpokwa okpokpu mmadu oku n’elu gi.” Josaya putara “ntoala nke Chineke”, ma o na-anochi anya ntoala ndi nke Adventism e wuru n’ime akuko ihe mere eme ahụ nke e ji mmalite Jeroboam malite usoro ugha ya nke ife ofufe. N’elu usoro ugha nke ife ofufe Jeroboam hiwere, Josaya ga-ata ndi nchuaàjà ahuhụ, ndi butere uzọ n’ofufe adigboroja ahụ.

Onye amuma ahụ nupuru isi n’iwu Onyenwe anyi nyere ya ka o ghara isi n’uzo o si bia laghachikwuru Jeroboam n’oge mmalite ochichi ya, nakwa ka o ghara iri nri ma o bu nuo mmiri na Betel. Mgbe o riri nri nke onye amuma ugha nke Betel, e debere ya dika akara nke onwu a ga-ewetara ndi ahụ, bu ndi ga-ahoro, mgbe 1844 gachara, ilaghachi ma rie ozizi na usoro ugha nke oru amuma nke Protestantism dapuru n’ezi okwukwe, dika nnupuisi nke 1863 na-anochi anya ya. Ihe ndina onwu nke ndi ahụ nupuru isi n’afọ 1863 ga-abukwa otu ihe ndina onwu ahụ nke onye amuma ugha nke Betel. Ihe ndina onwu nke Protestantism dapuru n’ezi okwukwe bu akuko ihe mere eme site n’Ogost 11, 1840 ruo 1844, mgbe a hapuru ha n’azu; ha, bu ndi bubu ndi Chineke hoputara, wee ghoọ umu nwanyi Rome. Ihe ndina onwu nke Adventism Laodisia ga-adikwa n’etiti ubochi mmuo ozi di ike ahụ siri n’elugwe ridata na Septemba 11, 2001, dika o mere na 1840, na awa nke nnukwu ala oma jijiji ahụ, nke na-anochi anya iwu Uka n’ubochi Sode nke na-abia n’oge na-adighi anya.

N’ubochi Septemba 11, 2001, ibido ikara akara nke puku nari otu na iri anọ na anọ ahụ malitere, ma mmuo-ozu ahụ wee bido igafe n’etiti Jerusalem na-etinye akara n’egedege ihu ndi ahụ na-asu ude ma na-eti mkpu n’ihi aru aru nile e mere n’ala ahụ (United States), nakwa n’ime uka (Adventism nke Laodisia). N’ubochi Septemba 11, 2001, mmehie nna ndi nna ochie, nke ihe aru anọ nke Ezikiel nochiri anya ha, ghorọ eziokwu nnwale di ugbu a n’ime usoro ikara akara ahụ nke malitere mgbe ahụ.

Nnwale nke afọ 1863 metutara ntoala nke mmeghari Millerite di ka e si nochie ya anya site na “oge asaa,” nke Levitikos iri abuo na isii, bu nke a juru n’afọ 1863. Nnwale ahụ gunyere idi njikere ma o bu idi na-enweghi njikere ilaghachi n’uzo ochie nke Jeremaja iji chota izuike nke mmiri ozuzo ikpeazu. Nnwale nke afọ 1888 bu ozi a zigara uka Laodisia dika ndi Okenye Jones na Waggoner wetara ya, nke bukwa ozi nke ime ka a buru onye ezi omume site n’okwukwe.

N’afọ 1856, ozi ahụ e zigara Laodisia biarutere mbu n’ime mmeghari nke ndi Millerite, o biarutekwa na ihè ka ukwu nke “ugboro asaa,” ma a juru ma ahumihe ahụ nke ogwugwo ndi e deputara n’ozu ahụ e zigara Laodisia nochiri anya, ma ozi ahụ nke akuko amuma, n’afọ 1863. Ahumihe ahụ nochiri anya ya site n’ohu ahụ (mareh) nke “odidi ahụ,” na ohu ahụ (chazon) nke “akuko amuma,” bu ndi a juru ha abuo. Ha abuo n’ime ohu ndi ahụ zutere mmezu ha n’ubochi Oktoba 22, 1844, ma afọ iri na itoolu ka e mesiri, a juru ha abuo, n’ihi na Jizos na-akowaputa njedebe mgbe niile site na mmalite.

N’ubochi Septemba 11, 2001, ule nke nnupuisi nke 1863 na 1888 ghorọ ozo eziokwu na-anwale, n’ihi na ha abuo jikotara na uzọ ochie nke Jeremaya. N’ubochi ahụ ozi mmiri ozuzo ikpeazu

bjarutere, ma ule nke 1919 bjarutere kwa; n'ihì na n'afò 1919, e gosiputara ozi òma ùgha nke Kraìst nke efuru ihe ò bụla gbasara mkpa amụma dika ozi ùgha "udo na nchekwa." Mgbe mmụọ ozi ahụ dī ike nke Mkpughe isi nke iri na asatò rịdatara na Septemba 11, 2001, amaokwu nke mbụ ruo nke atò mezuru, ma amaokwu nke mbụ ruo nke atò na-anòchi anya ozi nke "olu mbụ".

"Ugbu a, ò bụ okwu ahụ ka na-abia nke m kwuputala na a ga-eji oke ebili mmiri sachapụ New York? Nke a abughị ihe m kwuru mgbe ò bụla. Ekwuwo m na, ka m na-ele nnukwu ụlò ndi ahụ a na-ewu n'ebe ahụ, ụlò elu n'elu ụlò elu, si, 'Lee onòdu ndi dī egwu ga-eme mgbe Onyenwe anyi ga-ebili ima jijiji ụwa nke ukwu! Mgbe ahụ ka a ga-emezu okwu ndi dī na Mkpughe 18:1-3.' Isi nke iri na asatò dum nke Mkpughe bụ idò aka ná ntị banyere ihe na-abia n'elu ụwa. Ma enweghi m ihè puru iche banyere ihe na-abia n'elu New York, naani na amaara m na otu ubochi a ga-akwatu nnukwu ụlò ndi dī ebe ahụ site n'itughari na ikpughari nke ike Chineke. Site n'ihè e nyere m, amaara m na mbibi dī n'ụwa. Otu okwu sitere n'aka Onyenwe anyi, otu mmetu nke ike-ya dī ukwu, ụlò ndi a buru ibu ga-ada. Onòdu ga-eme nke idī egwu ha anyi apughị ichetu n'echiche." Review and Herald, July 5, 1906.

Site n'òbibia nke mmụọ-ozi nke Mkpughe iri na asatò, mmiri ozuzo nke ikpeazu malitere ifesa, ma "arumuka amuma" nke e gosiri n'isi nke abuo nke Habakuk malitere. Arumuka ahụ bụ banyere usoro nghota abuo e si aghota amuma Akwukwo Nso, nakwa ozi mmiri ozuzo nke ikpeazu ugha na nke eziokwu. Arumuka ahụ na-akwusi mgbe "olu nke abuo" nke Mkpughe iri na asatò bira ma kwaa mmalite ikpe mmezu nke Chineke megide Babilon nke oge a, ma kpoo igwe aturu ozo nke Chineke ka ha si na Babilon puta. Obibia nke olu nke abuo ahụ na-egosi njedeebe nke akuko ihe mere eme nke ika akara nke puku nari otu na iri ano na ano ahụ, nke mmehie aru nke ano nochiri anya ya, nke n'aka nke ya na-anochi anya ogbo nke ano na nke ikpeazu nke Adventizim Laodisia dika ndi na-akpo isiala nye anyanwu, n'oge iwu Sode nke na-abia ngwa ngwa.

Ihe ndina onwu nke Protestantism nke dapuru n'ezì okwukwe, n'etiti odida nke mmụọ ozi ahụ na onu uzo e mechiri emechi nke 1844, bu ihe nnochianya nke ndina onwu nke Adventism nke Laodisia n'etiti odida nke mmụọ ozi ahụ na onu uzo e mechiri emechi nke iwu Sode na-abia n'oge na-adighi anya. E liri onye amuma si Juda n'otu ili ahụ a liri onye amuma ugha nke Betel, ma mgbe eze Josaja malitere mgbanwe ya, o guzoro n'ihu otu ili ahụ kpomkwem. Mgbanwe nke eze Josaja, onye aha ya putara "ntola nke Chineke", malitere mgbe Chineke malitere iduzi ndi Ya nke ubochi ikpeazu ilaghachi n'ntola ahụ n'ubochi Septemba 11, 2001. Mgbanwe ya amalitelari mgbe e welitere oru nke iweghachi ulò nso ahụ.

O wee ruo n'afò nke iri na asatò nke eze Josaya, eze ahụ zigara Shefan nwa Azalaya, nwa Meshulam, odeakwukwo, n'ulo nke Onyenwe anyi, si, Gaa rigoro n'ebe Hilcaya, nnukwu onye nchujà, ka o guokota olaocha a na-ebubata n'ulo nke Onyenwe anyi, nke ndi na-eche uzo chikotara n'aka ndi mmadu: ka ha nyefee ya n'aka ndi na-aru oru, ndi na-elekota ulò nke Onyenwe anyi: ka ha nye ya ndi na-aru oru ndi no n'ulo nke Onyenwe anyi, iji dozie mmebi nile nke ulò ahụ, nye ndi okwa nku, na ndi na-ewu ulò, na ndi na-akpu nkume, nakwa izu osisi na nkume a wara awara iji dozie ulò ahụ. Ma e meghi ka ha kwaa ego ahụ e nyere n'aka ha, n'ihì na ha ji ntukwasì obi emeso ya. Hilcaya, nnukwu onye nchujà, wee si Shefan odeakwukwo, Achotawo m akwukwo iwu ahụ n'ulo nke Onyenwe anyi. Hilcaya wee nye Shefan akwukwo ahụ, o wee guo ya. Shefan odeakwukwo wee biakwute eze, weghachikwara

eze ozi, si, Ndi ohu gi achikotala ego ahụ a hụrụ n'ụlọ ahụ, nyefee ya n'aka ndi na-arụ ọrụ, ndi na-elekota ụlọ nke Onyenwe anyi. Shefan odeakwukwo gosikwara eze ahụ, si, Hilcaya onye nchuajà enyela m otu akwukwo. Shefan wee guo ya n'ihu eze. O wee ruo, mgbe eze nuru okwu nile nke akwukwo iwu ahụ, na o dọwara uwe ya. Eze wee nye Hilcaya onye nchuajà, na Ahikam nwa Shefan, na Akbo nwa Maikaja, na Shefan odeakwukwo, na Asaya, onye na-ejere eze ozi, iwu, si, Gaanu, juonu Onyenwe anyi ajuju n'ihu m, na n'ihu ndi mmadu, na n'ihu Juda nile, banyere okwu nile nke akwukwo a nke a chotara: n'ihu na iwe Onyenwe anyi nke nwusiri ike megide anyi di ukwu, n'ihu na nna nna anyi ha egebeghi okwu nile nke akwukwo a nti, ime dika ihe nile e dere banyere anyi. 2 Ndi Eze 22:3-13.

Amuma ahụ na a ga-amu nwa a ga-akpo Josaja, na-akowaputa Septemba 11, 2001, mgbe mmuo-ozu ahụ di ike ridatara wee duru ndi Ya nke ubochi ikpezu laghachi n'uzo ochie. E jirila odida ahụ mee ihe nnochianya tupu ya eruo site n'irida nke otu mmuo-ozu ahụ n'August 11, 1840. Ma odida abuo ahụ bu akara mmezu nke amuma banyere Islam. Onye akuko ihe mere eme ahụ nke a na-ejikota aha ya na ikowa tupu oge eruo, na ibiputa amuma e buru uzọ kwuo banyere mmezu nke amuma oge banyere Islam nke di na Mkpughe isi nke itoolu amaokwu nke iri na ise, bu Josaja.

N'ida ala abuo nke mmuo ozi ahụ nke Mkpughe isi nke iri ma o bu nke iri na asato, a kporo aha "Josaya" ama. Josaya Litch kwusara ozi nke Islam nke mezuru n'ubochi Ogoost 11, 1840, ma n'ubochi Septemba 11, 2001, amuma banyere omumu nwa a ga-akpo Josaya, nke amuma ahụ nke e setipuru site n'aka onye amuma ahụ na-enupu isi n'akuko Jeroboam, mezuru n'Adventizim Laodisia ka mmuo ozi ahụ duru ndi ya nke ubochi ikpezu laghachi n'akuko ntoala ahụ ebe mmezu nke nzute di n'etiti onye amuma ahụ na-enupu isi na Jeroboam ruru. Igba-ama nke Akwukwo Nso kowara amuma banyere Josaya ga-abia, ma mgbe akuko ahụ nke onye amuma ahụ na-enupu isi nochiri anya ya ka e meghariri na 1844, amuma ya banyere aha ahụ e debanyekwara ozo n'akuko amuma ahụ.

N'ubochi Septemba 11, 2001, Odum nke ebo Juda duuru ndi Ya nke ubochi ikpezu laghachi n'uzo ochie nke Jeremaya, bu nke nochiri anya afọ iri anọ na isii ahụ nke Onye-Ozi nke Ogbugba-ndu wuru ulo nso ka O wee biakwute ya na mberede n'ubochi Oktoba 22, 1844. Josaya achoputara obubu onu Mosis ka o malitere ọrụ idozi ulo nso ahụ. A na-anochi ọrụ nke puku nari iri anọ na anọ ahụ anya site n'aka Aizaya dika ọrụ mweghachi.

Ha ga-ewukwa ebe ochie ndi ahụ togboro n'efu, ha ga-ebulikwakwa mbibi ndi mbu, ha ga-emezikwa obodo ndi togboro n'efu, bu mbibi nke otutu ogbo. Aisaja 61:4.

Oru Josaja n'iruzi na n'iweghachi ulo nso ahụ, bu ọrụ Aisaja na-akowa na ndi nke Chineke n'ubochi ikpezu ga-aruzu, n'ihu na ndi amuma niile na-ekwu karia banyere ubochi ikpezu karia ubochi ndi ha biri n'ime ha. E gosikwara ọrụ ahụ n'udi onyinyo site n'aka ndi si na Babilon puta n'oge Ezra.

N'ihu na anyi bu ndi ohu; ma Chineke anyi ahapughi anyi n'ohu anyi, kama O mewe ka ebere ruo anyi n'anya ndi eze Peasia, inye anyi mmelite nke ndu, iwulite ulo nke Chineke anyi, na idozi mkpomkpo ebe ya, na inye anyi mgbidi na Juda na na Jerusalem. Ezra 9:9.

A ruzuru ọrụ Ezra ruru mgbe ha si na Babulon pụta, ọ na-anọchikwa anya ọrụ mweghachi nke ụlọ nsọ Josaya na-arụ, bụ ọrụ Aịsaija kowara dika nke ndi Chineke nke ubochi ikpeazu, ọ malitekwarana na Septemba 11, 2001. N’ime Mkpughe, Jón na-akowaputakwa ọrụ ahụ.

Olu ahụ nke m nuru si n’eluigwe gwakwa m ọzọ, si, Gaa were obere akwukwo ahụ nke meghere emepe, nke di n’aka mmuo-ozu ahụ nke guzo n’elu oké osimiri na n’elu uwa. M wee jekwuru mmuo-ozu ahụ, si ya, Nye m obere akwukwo ahụ. O wee si m, Were ya, ripia ya; ọ ga-eme ka afọ gi buru ihe ilu, ma n’onu gi ọ ga-atọ uto di ka mmanu anu. M wee si n’aka mmuo-ozu ahụ were obere akwukwo ahụ, ripia ya; ọ dikwa m n’onu uto di ka mmanu anu: ma ozugbo m ripiara ya, afọ m ghorọ ihe ilu. O wee si m, I kwesiri ibu amuma ọzọ n’ihu otutu ndi, na mba di iche iche, na asusu di iche iche, na ndi eze. E wee nye m ahijia mkpara nke yiri oké; mmuo-ozu ahụ wee guzo, na-asị, Bilie, tuọ ụlọ nsọ Chineke, na ebe ichuajà, na ndi na-efe ofufe n’ime ya. Ma hapu ogige nke di n’ezi ụlọ nsọ ahụ, atukwala ya; n’ihi na e nyere ya ndi mba ọzọ: ha ga-azokwa obodo nsọ ahụ n’okpuru ukwu ha onwa iri anọ na abuo. Aga m enye ndi akaebe m abuo ike, ha ga-ebukwa amuma otu puku ubochi narị abuo na iri isii, yi uwe mwute. Mkpughe 10:8–11:3.

N’akuku Akwukwo Nso a, Jón na-anochi anya ndi Millerite ndi riri ozi ahụ nke di n’aka mmuo ozi ahụ mgbe O ridatara n’ubochi Ogost 11, 1840, ma ndi dakwasikwara nkuda-mmuo ilu ahụ nke Oktoba 22, 1844. Ka ọ guzo n’ebe nkuda-mmuo ilu nke 1844 di, a gwara Jón na ya, dika akara nke ndi Chineke nke ubochi ikpeazu, ga-emeghachi ahumihe ahụ nke 1840 ruo 1844 nochiri anya ya, si otu a na-atu aka n’ihu gaa na Septemba 11, 2001, ruo kwa n’iwu Sonde nke na-abia n’oge na-adighi anya. A gwara ya, “I ghaghi ibu amuma ozo n’ihu otutu ndi mmadu, na mba, na asusu, na ndi eze,” nke na-anochi anya ka e si eme ka uwa dum nwee ihè mgbe mmuo ozi ahụ ridatara n’Akpughe iri na asato, mgbe a na-emeghari akuko ihe mere eme nke isi nke iri nke Akwukwo Mkpughe—“ahiri n’elu ahiri.”

N’ihe metutara imata akuko ahụ nke a ga-emeghari mgbe ndi nke Chineke nke ubochi ikpeazu ga-amu amuma ọzọ, a gwara Jón ka o “bilie tuo” ụlọ nsọ nke Chineke. E gosiputara “ituo” ya nke oma kpomkwem, n’ihi na e debere ya n’afọ 1844, ebe e mere ka afo ya di ilu site n’ida mba nke Oktoba 22. A gwara ya ka o tuo ụlọ nsọ ahụ, ma ka ọ hapu ogige mpuga ahụ, nke a gwara ya na ọ nochiri anya oge ndi Mba ọzọ, mgbe ha ga-azoda ogige ahụ ruo otu puku afọ abuo na narị afọ isii. Otu puku afọ abuo na narị afọ isii ahụ kwusiri na 1798. Jón ga-amalite ituo ya na 1798, ma hapu otu puku afọ abuo na narị afọ isii gara aga, mgbe e zodatara ụlọ nsọ ime mmuo na Jerusalem ime mmuo. O guzo n’ebe ida mba nke 1844 no, ya mere, site na 1798 ruo 1844, bu afọ iri anọ na isii. Afọ iri anọ na isii ahụ nochiri anya ụlọ nsọ ahụ.

Mgbe Jón, di ka e kwesiri ka ndi Chineke nke ubochi ikpeazu buo amuma ọzọ, dika ha mere site n’afọ 1840 ruo 1844, ha ga-amalite mgbe mmuo ozi ahụ ridatara n’ime mmezu nke amuma gbasara Islam. Oru ha nke ibu amuma ọzọ ga-achọ oru nke itu ụlọ nsọ ahụ, ma oru ahụ ga-anochi anya nchoputa nke “uzo ochie ndi ahụ”, nke bu akuko ihe mere eme nke “ulo nsọ” ahụ nochiri anya ya, nke malitere n’oge ogwugwu na 1798, ma kwusi na nnukwu nkuda mmuo nke 1844. Ka ha malitere oru ha nke inyocha uzo ochie Jeremaja, nke bu “ulo nsọ nke afọ iri anọ na isii” nke Jón, a huru onu ojo Mosis n’ime mkpofu ndi gbasasiri n’ebe Nile n’ime ụlọ nsọ ahụ, ma e mezuru

amuma banyere Josaya nke ga-abia. A kowakwara oru Josaya ozo site n'aka Aisaja:

Ndi ga-esi n'ime gi puta ga-ewughachi ebe ochie ndi togboro n'efu; i ga-akpolitekwa ntola nke otutu ogbo; a ga-akpokwa gi, Onye na-emezi nkuji ahụ, Onye na-eweghachi uzọ ndi e ji ebi ndu. Aisaja 58:12.

Ndi nke Chineke nke ubochi ikpeazu ga-eweghachi "uzo ndi a ga-ebi n'ime ha," bu "uzo ochie" nke Jeremaya. Ha ga-ewughachi ebe ochie ndi togboro n'efu, di ka ndi oru no n'akuko ihe mere eme Josaya na Ezra no na-emezu. Ha ga-eji usoro nke "ahiri n'elu ahiri," n'ihia na ha agaghị naani "ebili" akuko ntola nke Adventizim, nke ulo nsọ nke afọ iri anọ na isii nochiri anya ya, kama n'ime ime nke a ha ga- "ebili ntola nke otutu ogbo." Ha ga-amata na mmeghari mgbanwe o bua nochiri anya oru ntola, na "ahiri n'elu ahiri," na-akowa ntola nke ubochi ikpeazu site n'afọ 1798 ruo 1844. Ha ga-edozi "mmebi ahụ," mmebi ahụ nochiri anya mgbawa mbu n'ime ite ma o bu n'ime mgbidi nke na-emege uzo nye odachi ozo. "Mmebi ahụ" a ga-edozi bu nnuipuisi nke 1863.

Mgbe Josaja bjarutere n'ubochi Septemba 11, 2001, ndi nke Chineke nke ubochi ikpeazu laghachiri n'uzo ochie nke Jeremaya ma malite itu akuko ihe mere eme nke ndi Millairait. Ha choputara "nkewa" ahụ. Ha mata eziokwu nke ola di oké onu ahia nke nro Mila ka ha na-ewu "ebe ochie ndi e bibiri." Ha choputara "oge asaa," dika Josaja choputarakwa, ma ha weghachiri eziokwu nke Levitikos iri abuo na isii, ya mere ha weliri "mkpomkpo ebe mbu." Mgbe ha weghachiri mkpomkpo ebe "mbu" na nke "ikpeazu" nke Levitikos iri abuo na isii, ha wee mata na otu kwusiri n'afọ 1798, nke ozokwa n'afọ 1844. N'ihia ya, oru ha nke iweli mkpomkpo ebe mbu bu kpomkwem "mkpanaka" ahụ e nyere Jon nke nyere ya ohere itu ulo nsọ ahụ.

Odum nke ebo Juda duru ndi Ya laghachi n'uzo ochie, ka ha wee nwee ike ichota ozi nke mmiri ozuzo ikpeazu, ma ozi nke mmiri ozuzo ikpeazu bu ozi nke Islam nke ahuhu nke ato. Mgbe ha mechara choputa mbadamba abuo di nsọ nke Habakkuk, dika e si anochi ha anya na chaati ndi osu uzo nke 1843 na 1850, ha huru na ntola ahụ gunyere "ahuhu ato" nke Mkpughe isi nke asato, nakwa na ahuhu nke abuo akwusila n'akuko ntola ebe e wuru ulo nsọ Millerite. Ha wee mata na nghota nke iwu nke itinye amuma n'oru ugboro ato ka Odum nke ebo Juda tinyeburula n'onodu ya, ka, mgbe ha laghachiri n'uzo ochie nke Jeremaya, ha nwee ike imata "ezumike na ntusara ahụ", nke bu ozi nke mmiri ozuzo ikpeazu nke ahuhu nke ato, nke e ji ndi ama abuo nke ahuhu nke mbu na nke abuo kowaa ma guzobe ya.

Anyi ga-aga n'ihu na omumu ihe a n'isiokwu na-esonu.

"Onye iro ahụ na-achọ ikpọpu uche umunna anyi ndi ikom na ndi inyom n'oru nke ikwadebe otu ndi mmadu ka ha guzo n'ubochi ikpeazu ndi a. Aghugho amamihe ya ka e ji akpu akpu iji duru uche ndi mmadu puo n'ihe ize ndu na oru diiri awa a. Ha na-agunye dika ihe efu ihè ahụ Kraist si n'elugwe bia inye Jon maka ndi Ya. Ha na-akuzi na ihe omume ndi ahụ di nnoo n'ihu anyi adighi mkpa nke ukwu nke na a ga-enye ha nlebara anya puru iche. Ha na-eme ka eziokwu ahụ nke sitere n'elugwe ghara idi ire, ma na-anapu ndi Chineke ahumahu ha nke gara aga, na-enye ha n'onodu ya sayensi ugha."

"Otú a ka Onyenwe anyi kwuru, Guzonu n'uzo di iche iche, lezienu anya, jukwanu ajuju banyere okporo uzo ochie ndi ahụ, ebe uzo oma ahụ di, ma jeenu ije n'ime ya.' Jeremiah 6:16.

“Ka ọ dighi onye ọ bula chọọ ikwatu ntọala nke okwukwe anyị—ntọala ndi ahụ e toro na mmalite nke ọrụ anyi site n’imụ Okwu ahụ n’ekpere na site na mkpughe. N’elu ntọala ndi a ka anyi no na-ewu kemgbe afo iri ise gara aga. Ndi mmadu puru iche na ha achotala uzọ ọhuru nakwa na ha puru ito ntọala siri ike kariya nke ahụ e torola. Ma nke a bu nnukwu aghugho. O dighi onye ọ bula puru ito ntọala ozo ma e wezuga nke ahụ e torola.”

“N’oge gara aga otutu mmadu ebidola iwulite okwukwe ọhuru, iguzobe ukpuru ọhuru. Ma ruo ole mgbe ka ihe owuwu ha guzoro? N’oge na-adighi anya o dara, n’ihi na e hiworo ya n’elu Nkume ahụ.”

“O bu na ndi na-eso uzọ mbu ahụ aghaghighi izute okwu nile nke umu mmadu? O bu na ha aghaghighi ige nti n’ozizi ugha di iche iche, ma mgbe ha mechara ihe nile, iguzo sie ike, na-asị: ‘N’ihi na o dighi onye obula puru ito ntọala ozo kariya nke a toputarala?’ 1 Korint 3:11.

“Ya mere, anyi ga-ejidesi mmalite nke ntukwasị obi anyi ike ruo ogwugwu. Okwu nke ike ka e si n’aka Chineke na n’aka Kraist ziteere ndi a, na-eweputa ha n’uwa, n’otu isiokwu n’otu isiokwu, banye n’ihè doro anya nke eziokwu nke oge a. Site n’egbugbere onu ndi oku nso meturu, ndi ohu Chineke ekwusawo ozi ahụ. Okwu Chineke ekwuputara etinyela akara ya n’ibu eziokwu nke eziokwu ahụ e kwusara.” Testimonies, volume 8, 296, 297.